

MERKVRYSZ POLSKI ORDYNARYNY.

Od Dnia 13. do 27. APRILIS. 1661.

Z Madrydu 19. & 26. Februarii, 1661.

Rzymany o tym/ze w krótkim czasie do szupłości wielkiej przydzie wojsto w Portugalię / gdyż co dzień od niego ludzie uciekają do naszych / od których dostawa każdy z nich Pásportu y cokolwiek pieniędzy / a prosto do Francuy wyprawiony bywa.

Nawatność Morza pedzita dwa Okrety / ktore Francuzow do Portugalię przewiezly / do Portu naszego pod Koronia w Galicyey , a od tamtego Gubernatora byli arestowani. Posłał tedy Dwór tuteżny do Paryża / oznajmując to Francuskiemu Dworowi / informacyey żądając / co z nimi czynić.

Posłał wie Holenderscy miewają teraz częste conferentie ze Dworem / y nie kwapią się ztąd iako przedtym się kwapili. Snadź że iaką wielkiej powagi negotiacya świeżo zaczęli / a podobno strony Portugalię / gdyż stany Holenderskie wesołym okiem patrzyć niemoga na ligę między Anglią a Portugalią / o ktorey częste nas awizy dochodzą.

Z Stokolmu 6. & 13. Martii. 1661.

Przyjechał tu Posel Wenecki / na audyencyey prosił o asystencyę kilku okretow przeciwko Turkom.

Moskwa obiecuie powrocić wszystko co trzyma w Insulanciech; a nad to/ w nagrodę škod učinionych przez łamanie pokoju/ trzy miliony dać submituie się. Consilium tuteżne teraz deliberat, iezli za tymi kondycyami ma pokoy z nimi zawrzeć.

Z Kopenhagen 13. & 20. Martii, 1661.

Ponieważ bez przestanku pręparatoria wielkie Szwecyę czyni na Woynę tak Morzem iako lądem/ do Łupy sciągając Okrety pod Lanstrone/ y Woyska nie małe pomykając do Skaniey, pospiesza Dwor tuteżny fortyfikacyą Kronenburgu/ a Woyska swoje trzyma w gotowości ad omnem euentum: choć nie rozumiemy zeby z nami chciała Szwecyę co zacząć.

Kommissya względem dobr / które mają być Szwedom oddane za Insule de Bornholm, odprawuie się dotąd w Skaniey/ y w dobrych iest terminach. Już się nalasi krópspúsci tak wiele dobr dziedzicznych w tądtey Prowincyey/ że učinia 8500. beczek zboża wedle umowy in instrumento pacis. W nagrodę tego daie Król bona æquivalentia w Insule Funem, w Jutlandyey/ y indziej; a tym/ którzy pieśniadze wola/ daie assyguacye na pięć lat/ śaciując każda beczka zboża 50. talerow.

Z Londynu 17. & 24. Martii, 1661.

Lżgąz ta korona a z Portugalia iuz stanela choć do tego czasu nie wysły in publicum condicye: z Mążenstwá iednak nic nie bedzie. Kazal Król gotować dziesięć Okretow Woiennych (iako wieść iest) Portugaliey na succurs. To pewna iest/ że Postom Holenderskim to iuz oznaymiono/ iż Portugalia iest Angliæ Fæderata, y dawano im do zrozumienia

miesz

mienia / ze Krol / nie wymawiałby sie z medyacyey.

Hispanowie rádzyby te Lige rozproli; ale przy trudniejsza będzie / gdyz tu agitur directe de interesse populorum. Zacznięysza była Matzenstwu zabiezeć / bo tam de interesse Regio tantum agebatur. Proponowali byli Krolowi Kiezsne Parmanska Siostra tam tego Kiazecia / y obiecali dać Filka milionow posagu de proprio, y renuntiare wszytkim prateniom ná Dunkerke y lamayke, ale y to tuteżnym stanom niepodobá sie.

Przyiechali tu w tych dniach Postowie Brandeburscy á odpráwili inz condolencia: teraz o lige traktuia / á proponing Krolowi matzenstwo z Kiezsna mtoda de Oranges.

Z Páryzà 17. & 24. Mártii, 1661.

Kardynał Názaryni zostáwít Krolowi gotowych pienies dzysy 14 Milionow w zamku de Sedan; 4. Miliony w Zamku della Fera; á 4. Miliony w Zamku de Vincennes; á powiedziat ná waletę przed smiercią / ze Kiedy by był żył ieśćże ze dwie lecie / eliberowałby był wszytkie dobra Koronne pozastawiane / y zostawitby był nad to w skárbie Koronnym / 100 Millionow gotowizny.

Dowiedziawszy sie Dwor / ze z okázyey tey smierci / Adherentowie Kardynála de Retz myslili fakcyie odnowić / zaszbiegaiac wnetrznym zamieszániom / reasumowat y publikowat znouu tegoz Kardynála dawna proskrypcia ze Francyey y z Prówincyey podlegtych; zakázuiac pod surowym Karaniem / zeby zaden znim nie Korrespondowat / ani go v siebie przyiat / y owsem zeby kazdy opowiedziat go v rzedom / gdziekolwiek by sie natázt.

Z Hámburku 25 Mártii & 1 Aprilis, 1661.

Przyiachat Generał Maiot Quast z przypowiednemi listami Kurfirsta Brandeburskiego ná Filkanásie set ludzi:

Trzy Regimenty także werbować tenże Kurfurst Łąże w Pomeranii / a trzy w Markiey Brandenburgskiej.

Szwedowie intymowali Miastu Bremie / żeby sie deklarowało / iezli persistit circa pretensionem liberæ Ciuitatis Imperii wedle przysięgi niedawno oddanej Cesarzowi / czy chce sequi partes Sueticas.

Z Rzymu 26. Marty. et 26. Aprilis, 1661.

Patres tuteżni Theatyni poważnym y kosztownym bardożo apparatus parentarunt Kardynałowi Mazaryniemu Dobrodzieiowi swemu / Ktory legował im pultorátkróć sto tysięcy złotych na murowanie Kościoła w Paryżu; a siedm próć sto tysięcy na fundacya Collegium, w Którym ma bydź przyista młodź ze Francye y prowincye Koronie Francuskiej podległych / tudzież y ex statu Ecclesiastico.

Żaloszny iest Rzym wszytek ze stráty tak wielkiego Kardynała / a Ociec s. sam / skoro go ta nowina dosta / miał możyć / że magnum decus decessit Sacræ purpuræ. Kardynał de Este między innymi ma słuszną przyczyne go żalować; straci bowiem Dóm iego wielkiego Promotora / osobliwie około pratenzyey / Ktora indecisa zostawa cum Camera Apostolica strony Comacchio.

Taż Camera, iest na tym im daley tym bardziej / żeby Barones Romani dostateczną dali sprawę / quo titulo vnusquisq; Feudum suum possidet in statu Ecclesiastico, & quo iure od przodków ich iest nabyte. Około tego pro informatione należy wiedzieć; Jż na ten czas kiedy Papieżowie Sedem Apostolicam przenieśli do Auenionu, zostawiając populi, po Miastach y po miasteczkach expositi extortionibus Tyrannorum, Ktorzy w tedy statum terażnieysze Ecclesiasticum bardożo wexowali / iedni dla obrony dobrowolnie sie różnym Panom poddali; drudzy / mocą zostali zawoiowani; a trzeci / wpros

beni

feni byli od Cesarzow pro tempore bedacych/ sub titulo vicariatus S. R. Imp: chce teraz tedy Camera Apostolica wiedziec iatim sposobem kto co trzyma. Tylko ci bo wiem ktorzy trzymaja per modum Vicariatus, beda mieli iustum titulum: nie wszyscy iednak promiscue, bo nie wszystkie Vicariatus dano iure libero & perpetuo; ale niektore konferowane byly do czasu/ ktory dawno moze bydz exspirowany.

Ociec s. cum toto Collegio Cardinalium agre bardzo fert, ze we Francyej Kardynala de Retz powtornie tak proscribowano/ze nawet zakazano miewac z nim correspondencyey listowney. Xiadz Legat tameczny pise/ ze expostulowawszy o tym z Krolem/ taki odniost respons: Kiedy Parlament Paryski Mazaryniego adiuncta pæna colli proscribowat/ zaden sie o to nie wiat/ choc on tez byl Kardynalem; a ze teraz chce to præiudicatum sequi.

Terræ-motus wielkie sie staly tak in statu Ecclesiastico, iako tez w Panstwie wielkiego Xiazcia Florentskiego / przez ktore obalito sie wiscey niz 20. Miast/ miasteczek/ y Zamkow/ z niemala zguba ludzi.

Z Frankfortu 4. Aprilis 1661.

Przeprawito sie tu niedawno kilka tysiecy ludzi Xiazcia Nayburskiego / ktorzy ciagna pod Munster do Biskupiego Obozu/ chcac po rozerwanych Traktatách/ in arctiori obsidione trzymac to Miasto / a przymusic go tandem do postugenstwa.

Z Wenecyey 2. 9. Aprilis. 1661.

Wielki Hetman dowiedziawszy sie / ze Prouisor Extraordinaryny Armaty Morskiej wdal sie tu do Senatu/ przyslat Proees in Contumaciam na nim przewiedziony. Tenze Prouisor Quarantane teraz odprawuie/ ale submitto wat sie/ po skonczeniu iey/ do wiezy dobrowolnie isc / y z tamtad ex omnibus imputationibus se expurgare.

Z Kandyey mamy świeżą wiadomość/ że transakcja chłopów tamczyńskich z Turkami/ za staraniem Generała który nad wojskiem naszym na tądzie ma Commendę/ nie przysła do efektu: pokazat im bowiem/ że Turcy przyiać ich mogą teraz do laspi y obiecać im beda Amnistya/ gdy ludźi o małe maiać/ potrzebuia ich assystencyey; ale że niepewna by mieli im to napotym dotrzymać. Instant tedy goraco z tamtad/ aby nowy Hetman Wielki iał nayprzedzey tam przyiechat/ y nowemi posilkami pomogł chłopow na nasze strony całe zatrzymać/ a sper consequens żeby wojsko nasze przy polu ostać sie mogło.

Tenże Hetman tylko sie tu teraz bawi/ czekaiać na pewnego Anglika Indzieniera/ który nie odebrał ieszcze od rzemieśnikow wszystkich Instrumentow co dał porobić na impreze/ ktora obiecuie do skutku przywieść w Kandyey takowa: Podeymuie sie naprzod ze szescia tysicy ludzi tylko Miasto Kanea recuperare. Zda sie rzecz niepodobna albo przynamniey bardzo trudna/ ale to iednato mu Kredyt/ że wydał do tego czasu na rozne naczyinie y materyalia do Szturmuy należace/ wiecey niż dwa tysiacá czerwonych złotych swoich własnych pieniedzy/ a ieszcze tu nie koniec takowych expens, ktore chce wszystkie wczynic sam z swego Kapitału/ a niechce żeby mu szelagá wrocono aż to wszystko sprawi na co sie zabiera. Jakimby zaś sposobem tego chciał dokazać/ tego sie nikomu nie zwierza/ a ma to przy sobie za sekret. Co tylko powiada/ że nie bedzie mu wadzilo/ choć do Kaneiey posilki wszelakie wprowadzone beda/ a obiecuie za godzin kilka/ tam przyiechawszy stanac pod murami mieyskiem/ a we dwadziescia y 4. godzin wysadzić wszystkie belluardy. Ale to dziwne że choć wydaie de proprio na wszystkie preparatoria, przecie gardło swoje w tym klądzie y daie sie całe na dyskretya Hetmana wielkiego/ gdyby tego nie dokazal. Zgotá/ albo ma iał wielki a pewny sposob dostawania tey fortece/ a

bo siła czego mu w rozumie nie dostaje. De cetero ten człowiek jest kredytu y reputacyey wielkiej w Francuskim wojsku/ w którym służył kilkadziesiąt lat za czasu terażniejszego y przeszłego Krola / z wielką sławą / iako ten który dobywał / wprawił w rzeze / y fortyfikował więcej niż 70. Fortec; a teraz wdaje że nie dla czego innego tej imprezy się podejmie / tylko dla chwały Bożej y dla całosci Religiey Katholickiey w Kandyey / gdzieby pewnie zginął / gdyby Turek tamże Insule całe opanować miał. Senat tedy naznaczył mu w nagrodę skoro to wszystko pokaze / 100. tysięcy Talerow / prócz expens, które mu także mają być wroczone.

Wyjazd publiczny Posta Cesarstiego hucusq; differtur. Nie mogł się iestże znaleźć sposob komplanowania tych różności / choć Posel proponował różne media, bo tu nie chcą novitates introducere, ale także nim postępować chcą iako z Antecessorami jego / więcej nic nie pretendując ani mniej.

Z Pragi 2. Aprilis, 1661.

Postawiono na tuteżnym Seymie który wkrótce skonczyć się ma / naprzód : aby każdy Pan za poddanego ośiądłego cztery złote Polskie zapłacił / a to żeby z tych pieniędzy w przód oddać trzykroć sto tysięcy złotych Polskich Kontrybucyey na Turką. Item znowu każdy Pan za Poddanego na drugą ratę po Taleru / czego oboyma ma wynosić summa Milion złotych Polskich. Nad to chłopci sami / których nad 70. Tysięcy liczą ośiadłych / mają dać każdy po złotych 32. Polskich.

Ze Gdanską 5 & 12 Aprilis, 1661.

Posel Szwedzki Grass Bielke, wyjechałszy die 2. Aprilis ze Szcęcina / dziś tu stanął. Powiada że tu nie długo się bawiąc / pojedzie daley ku Warszawie / chcąc tam być na początku Seymu. Drugi Posel Guldenklau wpadł w chorobę / y dla tego z nim nie przyjechał. Jest iednak drugi z nim / a ten

jest

jest Kommandant z Wismaru Generał Ferken.

Listy z Cleues de Data 23. Martij oznaymuia / że Kurfurst Brandeburski nie pojedzie z tamtad aż dopiero in Augusto. Liber-Baro de Schwerin miał się w Krotce puścić w drogę ku Berlinowi / z tamtad do Prus / a potem na Seym do Warszawy. Miasto Munster tandem musiało victas dare manus, z tymi (iako powiadaia) kondycjami: Przyieto dwa tysiąca Piechoty y 500. koni Biskupich nomine praesidij: ma dać poskutny sto tysięcy talerow: podanie Magistratus, Klucze od miasta / y chasto przy Biskupie będzie: Pospolstwo będzie disarmowane / y kilka Mieszczanow Karani.

Z Wiednia 11 et 18 Aprilis, 1661.

Ponieważ Kurier wyprawiony z tad od Postow Siedmi grodzkich po plenipotensia nie wraca się / tedy pojechał tam ieden z samych Postow po też / gdyż potrzebna bardzo będzie na sponżenie Traktatow.

Ex inferiori Hungaria mamy / że propugnaculum Strigoniense obalito się y kilka domow z ludzmi Tureckimi zawalito; z tad bierzemy omen, że y niebo samo drogę do Nieprzyiacielia otwiera.

Pogrzeb Rakociego ma się odprawować 24. huius po ktorym pogrzebie Syn iego ma się żenić y poymnie Corte Grafa Nádazdego Sedziego / albo po naszymu Marszałka Nacdwornego Węgierskiego.

Z Krakowá 27 Aprilis, 1661.

Dopiero dosta nas wiadomość / iż Jeg Mśc. P. Hiacynt Michałowski Brzpiecki y Kłobucki Starosta / Die 21. przestętego Miesiaca dni swoje sponżyt.

PRZESTROGA.

Wárowáno jest przywileiem K. I. M. aby zaden nie wazył się tych Merkuryuszow przedrukować, pod wina w przywileiu opisana.

W KRAKOWIE. Przesz IANA ALEXANDRA, GORCZYNA. Dnia 27. APRILIS, A. 1661. Cum priuil: S. R. M